

RAST NEZAPOSLENOSTI MEĐU ŽENAMA STARIJIM OD 45 GODINA

Krštenica bitnija od sposobnosti

Više od četvrtine nezaposlenih u Srbiji čine žene starije od 45 godina, a njihov broj se iz godine u godinu uvećava, pri čemu se društvo prema tom problemu odnosi kao da je reč o ličnoj sramoti, upozorava Svetlana Cerović iz Udruženja „Žene na prekretnici“, koje pruža podršku ženama srednjeg i starijeg doba koje su ostale bez posla.

Piše: Marija Dukić

Iako se broj nezaposlenih u Srbiji magično smanjuje već mesecima, ovaj neobjašnjivi trend je, čak i po zvaničnoj statistici, zaobišao deo populacije. Reč je o ženama starijim od 45 godina, među kojima je nezaposlenost u 2015. godini porasla za 2,7 odsto, a kod onih koje su prešle pedesetu dvostruko više, odnosno za 5,4 odsto, ističe Udruženje „Žene na prekretnici“. Udruženje se bavi pružanjem podrške ženama srednjeg i starijeg doba koje su ostale bez posla. Svetlana Cerović, članica Upravnog odbora ovog udruženja, kaže da žene starosti od 45 do 60 godina čine 28% ukupnog broja nezaposlenih u Srbiji, što je samo jedan od simptoma alarmantnog rodnog jaza koji postoji u domenu zapošljavanja, po čemu je Srbija na poslednjem mestu u Evropi, sa razlikom od 14,2 odsto u zaposlenosti između muškaraca i žena.

Gubitak zaposlenja u poslednjoj deceniji karijere i situacija u kojoj si „na brisanom prostoru“ u konkurenciji mnoštva mladih koji je tek započinju, ne ugrožava samo egzistenciju, već i samopouzdanje,

kažu sagovornice B&F-a koje su se našle u ovakvoj situaciji.

„Kako može da se oseća žena koja se godinama obrazovala, usavršavala, koja je radila i napredovala, izdržavala porodicu, i odjednom ostala bez posla? Kada se prvi put posle toga pojaviš u Nacionalnoj službi za zapošljavanje, teško ti je da prihvatiš da si postala samo još jedno ime na neverovatno dugom spisku nezaposlenih i potrebno je mnogo snage da se sa tim suočiš, počneš da se prilagođavaš i menjaš. Na žalost, sve više žena se nalazi u toj izuzetno stresnoj situaciji“, kaže Slavica Bratić (57), koja se posle tri decenije radnog staža našla na Birou.

Slavica je fakultetski obrazovana, ali ni diploma ni dobra pozicija u kompanijskoj hijerarhiji nisu je pošteđele otkaza. Bez posla je već dve godine i više ne veruje da će ga pronaći preko oglasa, jer kada pošalje CV, „sa uredno navedenom godinom rođenja“, potencijalni poslodavac je, kako kaže, čak ni ne udostoji odgovora da mu nije potrebna. „Kvalifikacije, znanje, veštine, posvećenost poslu – to sve krštenica izbriše“,

priča naša sagovornica, koja je, u međuvremenu radila različite poslove mimo svoje struke, pa i ispod svojih kvalifikacija. „Kroz to iskustvo naučiš mnogo, i o sebi i o ljudima“, ističe Slavica. „Uveriš se, po ko zna koji put, da su obrazovani i dobri ljudi vrlo jednostavni i da kakve god bile okolnosti – ne mogu da te unize“.

Društvo se pravi da ne postoje

Zorica Ličina je takođe nakon tri decenije rada ostala bez posla prošle godine, na pragu šezdesete. Tokom pravničke karijere, najviše se bavila zastupanjem pred sudovima i drugim državnim organima. „Još dok sam bila zaposlena, primetila sam u svom radnom okruženju da ne gledaju blagonaklono na one koji su prešli pedesetu godinu i da njihove karijere tada kreću silaznom putanjom. Kada sam proglašena tehnološkim viškom, prvo sam osetila bespomoćnost, ali sam ubrzo shvatila da moram da se borim i pronađem novi posao. Imam veliko iskustvo i znanje i zato je, ustvari, na gubitku moj bivši poslodavac, a ne ja“, uverena je Zorica.

Neophodna institucionalna podrška

Udruženje je pre godinu dana osnovala grupa žena sličnih godina, a njegov rad same finansiraju. Zato, svi predavači koji učestvuju na njihovim radionicama i savetovaništima rade besplatno, a svaka žena koja se uz njihovu pomoć zaposli, zauzvrat pomaže drugim članicama da pronađu posao. Osim toga, uspostavljena je i saradnja sa Udruženjem poslovnih žena Srbije, s ciljem podsticanja preduzetništva. Žene koje su bez posla i one koje imaju uspešne biznise ili rade u dobrim kompanijama, međusobno se upoznaju i razmenjuju znanja i iskustva. Zahvaljujući tome, nekoliko žena je već dobilo posao, a dobri rezultati postignuti su i u saradnji sa Razvojnomo agencijom Srbije na podsticanju samozapošljavanja, jer od ukupnog broja sklopljenih ugovora sa ovom agencijom u Beogradu, 10% su potpisale polaznice Udruženja i time dobile sredstva za započinjanje sopstvenog posla.

No, ni kada stvari ne idu po planu i polaznice edukativnog programa Udruženja ne uspeju da se zaposle u struci, one se ne ustručavaju da započnu posao u nekoj drugoj delatnosti. Primera radi, jedna zubarka počela je da se bavi uzgojem i plasmanom cveća, a žena koja je finansijski stručnjak krenula je u proizvodnju kolača. Jedna od polaznica, ekonomista po struci, pravi proizvode od suvog cveća, njena koleginica, takođe ekonomista, bavi se nutricionizmom i jogom, dok žena koja je po obrazovanju tehnolog, sada se bavi proizvodnjom pomača i mirišljavih sveća. Ali, i pored očiglednih rezultata koje postiže Udruženje „Žene na prekretnici“, Svetlana Cerović ističe da samoinicijativno organizovanje neće biti dovoljno, te da je za efikasnije i sveobuhvatnije mere neophodna institucionalna podrška. ●

Tokom prethodnih godinu dana, međutim, retko je dobijala povratne informacije kada se javljala na konkurse za posao. Na pitanje zašto se žene njenih godina teško zapošljavaju, Zorica iznosi mišljenje da osobe iz ove starosne grupe obično imaju iskustvo i izgrađen stav o mnogim pitanjima, te da je poslodavcima lakše da zaposle „mladu osobu kojom je lako manipulirati. Čini mi se da rukovodioci u kompanijama radije primaju poslušne nego kadrove sa znanjem i iskustvom“. Ona ističe da, uprkos teškim okolnostima, ne želi da izgubi ovu bitku – previše vremena je uložila u svoje usavršavanje da bi se sada, u šezdesetoj godini, prekvalifikovala. Zato će, ukoliko ne uspe da se zaposli, otvoriti svoju advokatsku kancelariju.

Primeri naših sagovornica, međutim, pre su izuzetak nego pravilo, jer optimizam u pogledu budućih izgleda da se zasnije egzistencija uglavnom opada kako raste broj godina, provedenih na evidenciji nezaposlenih. „Kada žene starije od 45 godina ostanu bez posla prvo ih obuzme neverica i beznade. Posebno je teško osoba-

ma koje su radile u javnim preduzećima i firmama u stečaju. One su dobijale otkaze bukvalno kroz knjigu pošte, često bez otpremnina, nezakonito i bile su izložene raznim vidovima diskriminacije uključujući i mobing. U razgovorima sa velikim brojem žena iz te starosne grupe shvatili smo da ih društvo tretira kao da ne postoje i da nemaju bilo kakvu organizovanu podršku. Naprotiv, one nemaju pravo na penziju, mnoge imaju odraslu decu i muževe koji ne rade, ili su samohrane majke, a vrlo često brinu i o svojim roditeljima. Te žene imaju veliko znanje, i životno i radno, kao i obrazovanje – oko 50% njih je fakultetski obrazovano. I, što je najvažnije, one ne traže socijalnu pomoć, već posao“, kaže Svetlana Cerović i dodaje da Udruženje „Žene na prekretnici“ pokušava upravo u tome da im pomogne, kroz organizaciju profesionalnih radionica, savetovaništa i pružanjem psihološke pomoći. Vraćanje ovih žena, njihovog talenta i iskustva, na tržište rada ne samo da bi doprinelo blagostanju njihovih porodica već i budućem privrednom rastu.